

Kvalitou spájame svet

Vagónár

Mesačník zamestnancov

spoločnosti TATRAVAGÓNKA Poprad • Ročník XIII.

www.tatravagonka.com

TATRAVAGÓNKA
POPRAD

1-2
Január - Február
2014

- **Nové rezacie stroje**
- **Čo (ne)viete o SAP-e**
- **Rušný začiatok roka pre investičné oddelenie**

Rušný začiatok roka pre investičné oddelenie

Investície sú trvalou súčasťou rozhodovania o cieľoch podniku, o spôsoboch a smeroch jeho rozvoja, ktorý pre spoločnosť TATRAVAGÓNKA v roku 2014 znamená zvýšenie výrobnnej náplne.

Iste najväčšou zmenou prešla „malá šupina“, ktorá dobudovaním ďalšej koľaje umožňuje presun už aj dlhších typov vagónov ako doposiaľ. Prvá fáza jej úpravy je uzavretá, no druhá, úprava spevnených plochy pri koľaji, si musí počkať na teplejšie počasie. „Malá šupina“ by tak už mohla stratiť prívlastok „malá“, a to hlavne vďaka rekonštrukcii striekacej haly na výrobnú halu, kde sa presunul

projekt BU 12 Habbilns. Táto hala tak disponuje novými rozvodmi technických plynov a elektroinštalácie a diaľkovo ovládaným mostovým žeriavom. Podlaha sa zbavila dlhodobých nánosov farby, naopak steny a potrubie dostali nový náter. Zvýšená výrobná náplň si nutne vyžiadala viaceré investičné akcie do technologického zariadenia, dvadsať pracovísk Business Unitov sa môže potešiť novým profesio-

nálnym zväčškám, striekacie boxy linky 1 (BU10) obdržia v krátkej dobe dve nové sady zdvíhakov, kotlová linka bude mať už druhý zväčšiaci stĺp CB Matic, no BU1 sa môže z investičných akcií tešiť najviac. V súčasnosti tam prebieha inštalácia dvoch páliacich zariadení a v polovicike marca sa začne s inštaláciou nového obrábacieho centra Haas VF-6/50.

NOVÉ REZACIE STROJE

Určite si spomínate ako pred niekoľkými rokmi prebudovala spoločnosť TATRAVAGÓNKA Poprad jednu halu na BU1 (vtedy Prevádzka 1) na Páliareň, v ktorej sústredila všetky páliace stroje (laserové, plazmové aj etylénové). Niekoľko strojov bolo vyrobených a kúpili sa nové. Roky však plynú a vo svete sa objavujú nové stroje a nové technológie tepelného delenia materiálu. Aj my sledujeme vývoj a dnes vám s radosťou môžeme predstaviť ďalšie dva prírastky do rodiny páliacich strojov.

Multitherm 4000

Prvý stroj, ktorý vám predstavujeme, je Multitherm 4000, CNC páliaci stroj s jedným kolmým plazmovým horákom a dvomi etylénovými horákmi slúžiacimi na pálenie súčiastok do hrúbky 50 mm. Vysoko produktívne pohony dosahujú rýchlosť pojazdu stroja do 35 m/min. a umožňujú vysokú rýchlosť pohovania a rezania, a to aj v prípade komplikovaných elementov. Prostredníctvom dostatočného miesta na parkovanie agregátov nad prevodovou skriňou optimálne využíva pracovnú šírku. Samozrejme, možná je práca s viacerými autogénovými a plazmovými horákmi. Stroj sa vyznačuje výbornými dynamickými vlastnosťami a presnosťou pojazdu stroja. CNC riadiaci systém

novej generácie ponúka väčší obslužný komfort a väčšiu efektívnosť. Novinkou tohto stroja je plazmové zariadenie s jemným lúčom HPR XD® HyPerformance, ktorá je určená pre presne CNC riadené rezanie so zariadením na pálenie otvorov šetrným k spotrebným dielom a systémom Enhanced-Long-Life-Time, ktorý je takisto výrazne šetrný k spotrebným dielom. Multitherm 4000 má pracovnú oblasť 3 000 x 10 000 mm a plazmovým lúčom je schopný rezať materiály z konštrukčnej ocele hrúbok 1 až 50 mm a z ušľachtilej ocele hrúbok 1,5 až 40 mm. Samozrejmosťou je popisovanie týchto materiálov. Okrem plazmového horáka je vybavený aj dvomi etylénovými horákmi, ktoré sú schopné rezať materiál až do hrúbky 130 mm. Týmito horákmi

sme dosiahli „poistku“ pre prípad výpadku etylénového páliaceho stroja Omnimat 7500. Medzi ďalšie novinky, ktorými sa Multitherm pýši, je technológia True Hole TM, ktorá sa vyznačuje špeciálnou kombináciou rezacích parametrov a technológií rezania, vďaka ktorej optimalizuje v nelegovaných oceliach rezanie otvorov. Jednoducho povedané, aj plazmovým rezaním sme schopní rezať otvory s priemerom rovným hrúbke materiálu (samozrejme s určitým obmedzením), čo sme doteraz mohli len laserovým rezaním. HPR XD® a True Hole TM sú veľmi silné nástroje v plazmovej technológii, ktoré Multitherm 4000 podstatne približujú k laserovej technológii. Opäť môžeme prekonať nové výzvy v oblasti tepelného delenia materiálov.

PowerBlade 4200

Ďalším novým strojom, ktorý rozšíril strojový park našej spoločnosti, je laserový rezač PowerBlade s modernou fiber laserovou technikou, mimoriadne silným pojazdom, presným lineárnym vedením v pozdĺžnom aj priečnom smere a úkosovou hlavou, ktorý je charakteristický extrémnou dynamikou a presnosťou. Je schopný rezať kolmý rez a celú škálu úkosových rezov v kombinácii na jednom dieľci, napríklad pre tvorbu optimálnej prípravy zvarového spoja – a to všetko v rámci jednej operácie. Kamera umiestnená na ovládacej doske umožňuje kontrolu procesu po celej pracovnej oblasti počas celej dĺžky trvania procesu rezania. Fiber laser je charakteristický vysokou účinnosťou a je nesený v energetickom rezači cez sklenené vlákno, takže vysoká kvalita lúča a rezov sú konštantné po celej pracovnej oblasti. Využitím laserového stroja osadeného novou technológiou generovania a prenosu laserového lúča sa dosiahne podstatné zníženie prevádzkových a výrobných nákladov. Vo fiber laseri nie sú totiž použité optické dráhy so zrkadlami, výkonné chladiace jednotky, laserový generátor pevne spojený so strojom, ktorý ku generovaniu lúča potrebuje laserové plyny a pod. V prípade fiber laseru vstupuje laserový lúč zo sústavy diód priamo do

optického kábla, ktorý ho prenesie až k páliacej hlave. Vďaka tejto technológii sa minimalizujú nielen vyššie spomínané prevádzkové náklady, ale aj servisné náklady. Zdroj a optický kábel nepotrebujú žiadnu pravidelnú údržbu, odpadá zoraďovanie a čistenie zrkadiel. Spotreba energie je oproti klasickým CO₂ laserom znížená až o 75 %. Fiber laser je pri rezaní tenkých materiálov rýchlejší ako laser s CO₂ generátorom. Pri vyšších hrúbkach sa rýchlosti vyrovnávajú, výhodou však stále zostáva výrazne nižšia spotreba energie. Čo teda tento stroj dokáže? Vďaka laserovému rezonátoru s výkonom 3 kW (pre porovnanie 3kW fiber laser sa výkonom približne rovná 4 kW CO₂ laseru) dokáže rezať kolmé rezy, otvory s veľmi malými

polomerami, pomocou úkosovej hlavy je možné rezať úkosy do 50°, a to všetko do hrúbky konštrukčných ocelí 1 až 20 mm (úkosy do 10 mm) a hrúbky ušľachtilých ocelí 1 až 10 mm. Pomocou zväčšujúceho zariadenia MIG s výkonom 180 A, podávača drôtu a laserového lúča je stroj schopný zväčšovať procesom laser - hybrid. Zariadenie bolo zakúpené a bude využívané v rámci výskumného projektu spolufinancovaného Európskou úniou. Kúpou stroja PowerBlade sa do našej spoločnosti opäť dostáva nová technológia, ktorá nás z pohľadu kvality laserového rezania výrazne posúva dopredu a potvrdzuje náš slogan „Kvalitou spájame svet“.

Ing. Rastislav Magera
programátor páliacich strojov

Európska únia
Európsky fond regionálneho rozvoja

Podporujeme výskumné aktivity na Slovensku/ Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Výskum aplikácie progresívnych zväzračích a NDT technológií na zvýšenie kvality výrobného procesu koľajových vozidiel

TATRAVAGÓNKA POPRAD

Názov prijímateľa: TATRAVAGÓNKA a.s., Štefánikova 887/53, 058 01 Poprad

Typ projektu: Dopytovo - orientovaný projekt

Trvanie realizácie projektu: 01/2011 - 12/2014

www.minedu.gov.sk www.asfeu.sk

Výstava Middle East Rail

Spoločnosť TATRAVAGÓNKA sa v dňoch 4. – 5. 2. 2014 prezentovala na výstave MIDDLE EAST RAIL v Dubaji. Malá a nemeslá výstava mala ale za cieľ podporiť veľké plány vytvorenia železničnej siete v šiestich krajinách takzvanej GCC (Rady pre spoluprácu krajín Perzského zálivu).

Stánok spoločnosti TATRAVAGÓNKA

Kuvajť, Saudská Arábia, Katar, Spojené arabské emiráty, Bahrajn a Omán, krajiny s 65%-ným podielom svetových ropných rezerv popri rozvoji ropovodnej infraštruktúry určenej na prepravu ich najcennejšieho čierneho zlata nezabudli ani na podporu industriálneho rozvoja prostredníctvom výstavby 1 200 km dlhej železnice. V prvej, už ukončenej fáze, krajiny GCC vybudovali

200 km trate, no v tomto roku začína druhá – najdlhšia fáza, výstavba zvyšku tratí a obstaranie vozového parku. Železnica má byť v plnej prevádzke už v roku 2017. Ropné monarchie sveta tak zafinancujú projekt v celkovej výške 19 miliárd dolárov. Smelé vízie s veľkým potenciálom núkajú množstvo obchodných príležitostí, ktoré si spoločnosť

TATRAVAGÓNKA nemôže dovoliť nechať uniknúť. Úlohou Etihad Railu - spoločnosti s nulovým vozovým parkom je v najbližších 4 rokoch zabezpečiť vagóny na prepravu surovín ako cement, hliník, železná ruda, oceľ, kamene. Práve to je dôvodom prvého verejného predstavenia sa odbornej verejnosti a zákazníkovi Etihad Rail v Dubaji.

-zj-

Konkurencia nespí

Mapa železnice

Ako sa to ďalej vyvíja alebo... MODULÁRNE NOSNÉ VOZNE - voľné pokračovanie

V minuloročnom februárovom vydaní Vagonára sme vás informovali o novom projekte pre Deutsche Bahn (nemecké železnice), a to „Záchrannej technike“.

Na úvod zhrniem pár faktov:

Ide o projekt uvedenia do prevádzky núdzovej resp. havarijnej techniky, teda vlakov, ktoré v prípade železničnej havárie alebo iného nešťastia sú schopné okamžite vyraziť k miestu udalosti, resp. tam,

kde sa iné dopravné prostriedky, napr. sanitka, požiarna auto a pod. nedostanú (napríklad do železničného tunela).

Projekt zastrešuje spoločnosť DB Netz a sú doňho zapojené viaceré firmy. Okrem spoločnosti TATRA-

VAGÓNKA, ktorá dodáva spodnú nosnú konštrukciu s podvozkom, sú to rakúski a nemeckí dodávatelia nadstavieb, kontajnerov (spací, požiarny, sanitárny, ...), dodávateľ žeriavovej techniky a výrobca lokomotív.

cesty a k cieľu už nie je relatívne ďaleko. V máji 2013 náš dodávateľ vývoja, firma Cideon Engineering, ukončil prácu na konštrukčnej dokumentácii vozňov a my sme začali so stavbou prototypov. Naša prototypka vyrobila jeden dlhý vozeň a jeden krátky vozeň a tie sme poslali na skúšky. Prototyp dlhého vozňa s automatickým spriahadlom sme nevyrobili, pretože znalci pre posúdenie vozňov z hľadiska pevnosti, brzdy a jazdy, si skúšky s týmto vozňom nevyžiadali.

Naše dva prototypy majú za sebou už skúšku prejazdu oblúkom 75 m, skúšky bezpečnosti proti vykoľajeniu, skúšky sunutím S-oblúkom, merania torzných tuhostí a brzdné skúšky. Pred nami sú ešte jazdné skúšky a skúšky jazdného komfortu. Pre pozitívny výsledok týchto skúšok je dôležitým faktorom podvozok a použité nadstavby. V tomto projekte máme v rámci konštrukcie použitý podvozok RC 25NT od výrobcu ELH Halle s CFGB brzdou a zmeneným „mäkkším“ vypružením, práve ktoré má zabezpečiť zvýšený komfort jazdy blížiaci sa osobnej preprave.

Spoločnosť TATRAVAGÓNKA teda nesie svoju časť vo vývoji, výrobe, schvaľovaní a dodávke modulárnych nosných vozňov, a to troch typov:

- MTF 24 – dlhý vagón
- MTF17 – krátky vagón
- MTF24 MPK – dlhý vagón s automatickým spriahadlom

Skratka MTF vznikla z nemeckého označenia „multifunktionale Trägerfahrzeuge“ resp. „modulare Trägerfahrzeuge“. Čísla 24 a 17 označujú približnú dĺžku v metroch. MTF 24 má dĺžku presne 24 500 mm cez čelníky predstavkov, MTF 17 má vzdialenosť cez čelníky presných 17 000 mm a skratka MPK znamená z nemeckého Mittelpufferkupplung stredné nárazacie spriahnutie alebo stredná nárazacia spojka. V našom ponímaní vlastne ide o automatické spriahadlo. V prípade vozňa MTF24MPK ide však o odlišné spriahnutie ako štandardne poznáme, a to tým, že vozeň je vybavený automatickým spriahadlom iba na jednom konci vozňa, na druhom konci je vybavený klasickými nárazníkmi.

Od našich ostatných informácií, ktoré sme vám sprostredkovali vo februári, sme už prešli veľký kus

Kým sme spustili pred niekoľkými týždňami jazdné skúšky a skúšky jazdného komfortu, uskutočnilo sa v januári 2014 vo VÚKV v Cerhenicích (ČR) spojenie dlhej nadstavby s dlhým vozňom tzv. „Hochzeit“ (z nem. svadba).

Držíme si prsty, aby aj ďalšie kroky týchto prototypov boli úspešné a my už s plnou vervou pracujeme na spustení nábehu sériovej výroby týchto vozňov v lete tohto roku 2014.

Ing. Stanislava Hrubaľová
projektový manažér

ČO (NE)VIETE O SAP-E

SAPom žije celá naša spoločnosť, je to IT srdce nášho podniku. Každý zásah do SAP-u spúšťa vlnu reakcií, ktoré ovplyvňuje celé softvérové vybavenie podniku a všetkých jeho používateľov. Výstupy zo SAP-u sú základom pre množstvo rozhodovacích procesov manažmentu spoločnosti. Čo i len malá chyba alebo nepresnosť údajov zadaných v SAP-e môže spôsobiť veľké problémy a prietahy v ich riešení. Sériou článkov by sme vám chceli priblížiť funkcionality jednotlivých modulov SAP-u, tipy, triky a možnosti riešenia vašich každodenných problémov, ktoré uľahčia vašu prácu so systémom SAP. Familiárna skratka SAP-u „Sadni A Plač“ nie je na mieste a my vás o tom presvedčíme.

Viete, čo znamená skratka SAP?

Systeme, Anwendungen und Produkten – v preklade Systémy, Aplikácie a Produkty je produktom nemeckej firmy SAP AG, ktorý je ponúkaný na trhu už od roku 1993. Ďalšia skratka, s ktorou sa môžete pri SAP-e stretnúť, je SAP ERP (Enterprise Resource Planning), čo je skratka zo slov Podnik, Zdroje, Plánovanie – čiže v plnom význame Plánovanie Podnikových Zdrojov.

Z čoho sa „skladá“ SAP ERP?

Systém SAP ERP sa skladá z viacerých modulov, čiže častí, ktoré sú zamerané na jednotlivé oblasti firmy. Tieto moduly môžu

byť v podniku nasadené samostatne alebo viaceré naraz a vtedy sú vzájomne prepojené. V našom podniku sú nasadené tieto moduly: FI (financie), IM (riadenie investícií), CO (Controlling), PS (projektové riadenie), HR (ľudské zdroje), SD (obchodné oddelenie – predaj), MM (materiálové hospodárstvo), PP (plánovanie výroby), QM (riadenie kvality), PM (plánovanie údržby) a v neposlednom rade BC (báza).

Ovplyvňujú mnou zadané údaje do SAP-u niekoho iného?

Skoro každého! Jednoduchý a aktuálny príklad. Ak niekto uvedie, že z daného dielca (zákazky) vyrobil 30 kusov, tak ostatní automaticky rátajú s tým, že 30 kusov dielca môžu použiť, prípadne predať. Ale keď tých dielcov je menej, máme všetci problém, pretože začína hľadanie, dohadovanie a... všetci strácame čas.

Ing. Lubomír Gavalier
manažér pre SAP

Vedeli ste, že...

... si môžete zobrazit', resp. skryť kódové označenie transakcií (napr. Infosystém výrobných zákaziek = COOIS)?

Nastavíte si to cez menu DODATKY (horná lišta SAPu) → NASTAVENIA → ZOBRAZENIE TECHNICKÉHO NÁZVU

... ak vykonanie nejakej transakcie skončí chybou, na jej promptné odstránenie potrebujú pracovníci IT výpis z transakcie SU53?

Po chybe napíšete kód tejto transakcie opäť do Dialógového okna a potvrdíte Enter-om. Systém zobrazí detaily, prečo vami spustená transakcia skončila chybou, a keď túto obrazovku „odfotíte“ (Print Screen) a pošlete ju na Helpdesk IT, výrazne to urýchli odstránenie vášho problému.

... si môžete zapnúť alebo vypnúť zvuky systému, ktoré sprevádzajú vašu aktivitu v systéme (rozbalovanie menu systému, spúšťanie transakcií, chyby...)?

Nastavíte si to cez poslednú ikonku v obrazovom menu SAP (Úprava lokálneho layoutu) → NOVÝ VIZUÁL-NY DIZAJN → záložka VŠEOBECNÉ → SOUND

... si môžete vytvárať vlastné zložky s vašimi obľúbenými resp. najviac využívanými transakciami?

Ak na úvodnej obrazovke SAP kliknete pravým tlačidlom na myši na OBLÚBENÉ → vyberiete si VLOŽENIE ZLOŽKY (alebo rovno VLOŽENIE TRANSAKcie, ak poznáte jej kód) → a napíšete meno zložky (rovnako ako vo Windowse). Transakciu si môžete medzi obľúbené vložiť aj iným spôsobom. Ak si transakciu spustíte, z hlavného menu si vyberiete SYSTÉM (horná lišta SAPu) → ŠTANDARDNÉ HODNOTY UŽÍVATEĽA → a vyberiete si ROZŠÍRENIE OBLÚBENÝCH

... si môžete upraviť osobné údaje vášho užívateľského mena (konta) v systéme SAP?

Ak do dialógového okna SAP-u napíšete transakciu SU3 → zobrazia sa vám hodnoty ako Meno, Funkcia, Oddelenie, číslo vašej kancelárie, telefón, a pod. Všetky tieto údaje si môžete aktualizovať.

TATRAVAGÓNKA NA STROJNÍCKEJ OLYMPIÁDE

Dnešná pokroková doba vplyva aj na výber povolania každého jedinca. Boom štúdiá spoločenských, humanitných, ekonomických a informatických vied vytvára veľkú nerovnováhu na trhu práce, čím dochádza k takzvanej inflácii hodnoty diplomu na trhu práce. Nevhodná štruktúra, počet a kvalita absolventov je na súčasnom trhu práce reálnou hrozbou poklesu produktivity práce a brzdou rastu aj strojárskych spoločností. Žalostne nízky podiel „strojárskych“ akýchkoľvek pozícií je pre industriálnu krajinu, akou Slovensko nepochybne je, citeľný.

Oddelenie vzdelávania spoločnosti TATRAVAGÓNKA si uvedomuje vážnosť situácie a aktívne pracuje so strednými odbornými, priemyselnými školami, ale aj s vysokými školami. Jednou z ich posledných aktivít bola aj účasť na Strojárskej olympiáde Strojníckej fakulty STU v Bratislave.

V mesiacoch november 2013 – február 2014 si na tejto olympiáde „lámalo hlavu“ až 451 študentov zo 165 škôl. Päť oblastí prírodných a technických vied núkalo zaujímavé témy, medzi ktorými nechýbali ani témy z oblasti vývoja a technológie výroby produkcie pre koľajový priemysel. Zástupcovia spoločnosti TATRAVAGÓNKA zasadli do finálovej komisie a pomohli najst' spomedzi 451 účastníkov piatich najlepších riešiteľov olympiády, ktorí boli finančne odmenení. V deň konania finále otvorila Strojnícka fakulta svoje brány pre verejnosť a ponúkla nám možnosť prezentovať sa pred študentmi Technickej univerzity, strojnícckych stredných škôl a inej odbornej verejnosti, čo sme náležite využili. Veríme, že sme našou prezentáciou zaujali, a že tí najšikovnejší rozšíria aj rady našich zamestnancov a budú pre našu spoločnosť prínosom na rôznych pozíciách. Ďalšou očakávanou akciou bude

deň otvorených dverí na Materiálovotechnologickej fakulte STU BA v Trnave, kde sa chystáme 12. 3. 2014. Okrem TVP sa akcie zúčastní 16 firiem. Ich zástupcovia dostanú 30-minútový priestor prezentovať svoje firmy v aule fakulty. Okrem toho majú študenti možnosť získať potrebné informácie o možnostiach zamestnania priamo v stánku spoločnosti TATRAVAGÓNKA vo foyeri fakulty. Naším strategickým cieľom je zamestnávať ľudí v požadovanej kvalite a potrebom množstve, preto využijeme každú príležitosť vybrať si najlepších z pomedzi študentov končiacich ročníkov.

Každoročne ponúkame možnosť študentom absolvovať u nás odbornú prax korešpondujúcu s ich študijným zameraním. V prípade záujmu majú tiež možnosť písať pod dohľadom nášho odborného zamestnanca diplomovú alebo bakalársku prácu. Musíme si uvedomiť, akí dôležití pre nás študenti sú. Už počas praxe ich môžeme motivovať a vychovávať ich pre potreby spoločnosti, aby sa k nám chceli vrátiť ako zamestnanci, ktorých už netreba zaučať.

Mgr. Lívia Janščáková
špecialista pre vzdelávanie

DÁVNO ZABUDNUTÉ...?

Archívy. Majú svoju zvláštnu neopakovateľnú atmosféru. Sú nemým svedkom udalostí a akosi podvedome v nás vzbudzujú takmer pietne pocity. Jednoducho to, čo v sebe ukrývajú, je už dávno za nami. Mŕtve, zabudnuté.

Stačí vziať do ruky zaprášenú kroniku a v okamihu sa začína dobrodružné putovanie v čase, ktorý nám pripomína, akí sme boli a v mnohom naznačuje, akí budeme. Nuž teda vitajte na dobrodružnej výprave do minulosti. Píše sa rok 1988...

Z jedného pracoviska JE TAKÁ DIELŇA

Je včlenená do radu ostatných hál, ktoré sú okolo malej posuvne. Len nápis na čelnej strane informuje o tom, že je to medzisklad. Kto pracuje za jeho vrátmi? Na vagonárske pomery trošku netradičný pracovný kolektív. Je to snáď jediné pracovisko, kde je sústredených toľko žien! Veru, 15 žien a len jeden muž „kralujú“ v tejto dielni. Navyše majú ešte jedno pracovisko pod portálovým žeriavom, kde je ešte sedem žien. Dohromady dvadsaťdva žien. Aj napriek tomu, že je takto pokope veľa žien, je to pracovný kolektív veľmi súdržný, všetky sú snaživé, usilovné a ochotné jedna druhú zastúpiť a navzájom si pomôcť. Aj vedúca Amália Košková veľmi si ich pochvaľuje, je s nimi a hlavne s ich prácou spokojná. Pri vstupe do medziskladu vás príjemne prekvapí poriadok. Žiaľ, tým sa môže málokto pochváliť. Tu okrem iného aj čistota a poriadok pracoviska dostávajú zelenú. Vidieť, že pracovité ženské

ruky nikdy neodpočívajú. Za minulé rok ženy preložili dielce v celkovej hodnote Kčs 6 248 517,-. Oproti plánu ich bolo viac o 138 058 Kčs. Ak zrátame podľa zákaziek všetky dielce, do mesiaca prejde rukami pracovníčok medziskladu viac ako 234 tisíc dielcov. Palety denne prichádzajú do medziskladu a potom zase odchádzajú. Hrdzavé, pokrivené, zničené, sem-tam sa nájde i dobrá. Oči šikových hospodárov sa už na to pozerať nemohli a zhodli sa v názore, že treba niečo urobiť. Brigády socialistickej práce vyšli s iniciatívou – urobiť s paletami poriadok. Uskutočnilo sa niekoľko rokovaní a iniciatíva pracovníčok medziskladu bola vítaná. Dielňa plná pracovných žien. Aj takto sa dá charakterizovať pracovisko medziskladu, kde všade dookola vládne poriadok, čistota, pracovná pohoda a ich prácu reprezentuje vzorné plnenie úloh.

**T. Gregová
23. 3. 1980**

INVESTÍCIE RASTÚ POMALŠIE

Jedným z rozhodujúcich činiteľov pre rozvoj závodu Vagónky v Trebišove je investičná výstavba. Umožňuje zlepšovanie pracovných a sociálnych podmienok, ale najmä plnenie exportných úloh.

V čase vzniku Vagónky v Trebišove v roku 1971 tvorila výrobná plocha cca tisícosemsto m² a stav pracovníkov bol asi 60. Celá prevádzka pozostávala z dvoch prízemných 4 m vysokých hál a jedného plechového prístrešku. Dnes tu pracuje viac ako desaťnásobný počet ľudí a zakýta výrobná plocha predstavuje cca osemtisíc m². K tomu stavu sa dospelo investičnou výstavbou, hlavne týmito stavbami a formami: „Do-

budovanie závodu Vagónka v Trebišove“ za 23,0 mil. Kčs, „Mobilné bunky pre ZSSR“ za 23,8 mil. Kčs v rokoch 1927-77, „Provizórna výroba boxov“ za 82,2 mil. Kčs v rokoch 1976-79.

V rámci stavby sa zabezpečovali manipulačné prostriedky z dovozu, KLAUS z NSR a KALMAR zo Švédska, ako aj ďalšie stroje, potrebné pre výrobu a manipuláciu. Boli zakúpené ďalšie stroje v hodnote 25,5 mil. Kčs. Pomocou tzv. podlimitných stavieb do 2,0 mil. Kčs v rokoch 1977 až 1979 bolo preinvestovaných v úhrnom náklade 12,2 mil. Kčs. Aj keď za deväť rokov sa celkom preinvestovalo v Trebišove vyše 166 miliónov korún, súčasné podmienky pre výrobu možno označiť ako maximálne možné provizória. Pôvodný výrobný program závodu bol navrhovaný pre vagónovú výrobu, tej boli prispôbené aj objekty a stroje. Pri príprave výroby BKNS už nebolo možné urobiť podstatné zásahy, iba nevyhnutné úpravy. Niektoré pracoviská, najmä konečná montáž boxov sa robí na voľných spevnených plochách so všetkými nepriaznivými vplyvmi počasia na rovnomernosť výroby a kvalitu. Z iniciatívy podniku a generálneho riaditeľstva a za výdatnej pomoci okresných stranických a štátnych orgánov sa uskutočnilo

niekoľko rokovaní k rozvoju závodu, až na úrovni ÚJKSS a ŠPK ako aj rezortu FMHŤS v rokoch 1978 a 1979. Výsledkom týchto rokovaní sú zámery ďalšej výstavby v roku 1980 a 7. päťročnici. Všetky rozvojové zámery sú súčasťou podnikových zámerov a sú závislé od limitov pridelených GR a regulované podľa zásad stanovených najvyššími stranickými a štátnymi orgánmi. V pláne investičnej výstavby pre rok 1980 je dokončenie objektov lakovne a vodojemu za 800 tisíc korún. V rámci podlimitných stavieb sa dokončia sociálne zariadenia UNIMO, postv sa sklad na Koronči a ukončia spevnené plochy a osvetlenie. Úhrne sa na týchto akciách prestáva 2,3 mil. Kčs. Na základe predbežného rozpisu plánu investičnej výstavby v 7. päťročnici sa pripravuje sa predprojektová dokumentácia na výstavbu učňovského zariadenia a výstavbu definitívneho závodu na výstavbu BMPNS.

**Ing. Juraj Molnár
technický námestník
závodu Trebišov
28. 3. 1980**

K oslavám Medzinárodného dňa žien 8. marec

Každoročne si pripomíname Medzinárodný sviatok žien – 8. marec. Tohtoročné oslavy budú prebiehať v posledných dňoch desiateho týždňa, najviac v piatok, 7. marca. Budú to desaťminútovky v pôsobnostiach DV ROH a odborových úsekov, na ktorých ocenia prácu žien a poblahožejú im k ich sviatku. Politicko-hospodárske vedenie podniku príjme 7. marca predpoludňím funkcionárky strany, odborárov a ostatných spoločenských organizácií. Budú medzi nimi i pracovníčky, ktoré navrhla komisia žien pri ZV ROH na čele s Magdou Džadoňovou na udelenie vyznania pri príležitosti MDŽ Najlepšia pracovníčka podniku. Sú to Helena Cicáková zo strediska 5111, Mária Javorská zo strediska 8101, Eva Labusová zo strediska 8311, Magda Ferenčíková zo strediska 8521 a Helena Korenková zo strediska 9221.

Naším fotoobjektívom sme zachytili odovzdávanie pamätneho listu o udelení titulu Najlepší pracovník podniku Márii Javorskej pri príležitosti osláv MDŽ. 14. 3. 1980

V PEVNEJ JEDNOTE KSČ A ĽUDU ZA ĎALŠIE ÚSPECHY PRI BUDOVANÍ ROZVINUTEJ SOCIALISTICKEJ SPOLOČNOSTI!

POČASIE A CHOROBY

Tohtoročná zima nás prekvapila netypickým priebehom, bola teplá, daždivá, v niektorých oblastiach už začiatkom februára rozkvitli jarne rastliny. Ušetrila nás prudkých mrazov, čo je zo zdravotného hľadiska pozitívne, keďže nízke teploty môžu vyčerpávať organizmus a vplývať na srdcovo-cievny systém.

Blíži sa zmena ročného obdobia, ktorá sa spája so zvýšenou chorobnosťou. Nie nadarmo sa hovorí „marec, poberaj sa starec“. Hlavne starí ľudia sa ťažko adaptujú na zmeny počasia. V dôsledku nedostatku vitamínov a minerálov nemajú dostatok síl na regeneráciu. Adaptačné mechanizmy majú však oslabené aj mladšie ročníky. K jari patrí únava, nižšia výkonnosť, ale hlásia sa aj zažívacie ťažkosti a ochorenia dýchacieho systému.

Najčastejšie sú to respiračné vírusy, pričom treba odlišovať bežné prechladnutie od chrípky. Chrípka má komplikovanejší a dlhší priebeh, typický je prudký výstup teploty, výrazná bolesť svalov, kĺbov, avšak nádcha a bolesť hrdla sú oproti iným vírusom menej výrazné a nastupujú neskôr. Chrípka kulminuje vo februári s postupným ústupom. Ďalším ochorením s podobnými príznakmi vyskytujúcim sa práve v tomto období je zápal v dôsledku alergie na pele rozkvitajúcich rastlín. Prejavuje sa pálením, svrbením, slzením očí, kýchaním, vodnatou nádchou alebo opuchom nosovej sliznice, prípadne sťaženým dýchaním.

Na jar sa ozývajú aj žalúdočné ťažkosti. Ľudia s vredovou chorobou žalúdka a dvanástorníka vedia, že v tomto období si musia dávať väčší pozor na životosprávu. Pravá príčina nie je celkom známa, ale jedným z dôvodov môže byť vyššia konzumácia liekov, práve kvôli častejším respiračným ochoreniam.

V prechodnom období sa mení obsah kyselín v žalúdku, čo vytvára lepšie podmienky na pomnoženie *Helicobacter pylori*, ktorý patrí k rizikovým faktorom vzniku zápalu a vredovej choroby žalúdka. Výkyvy počasia sa môžu spolupodieľať na ochoreniach chrbtice, pohybového ústrojenstva, močových ciest. Tu je niekoľko tipov, ako zvládnuť výkyvy počasia a prichádzajúcu jar prežiť v zdraví:

- otužovanie sprchovaním sa striedavo v teplej a studenej vode, pobytom na čerstvom vzduchu za každého počasia s výnimkou silných vetrov. Vzhľadom na výkyvy dennej teploty v tomto období je dôležité správne oblečenie (po vrstvách);
- správna výživa - jedzte menej cukrov, obmedzte tuky, minerály a vitamíny prijímajte v prirodzenej forme, najmä v ovocí, zelenine (špenát, paprika, citrusy, ananás, ovocné šťavy, cesnak, kapusta), vhodné sú probiotiká, dostatok tekutín (aspoň 2 litre vody denne);
- pravidelné striedanie práce a odpočinku, ten je veľmi dôležitý keď už ochorenie prepukne;
- dostatok spánku;
- pohyb a šport - ľudské telo bolo stvorené pre pohyb, ktorý aktivuje všetky orgány,

musí však byť priradený veku a zdravotnému stavu. Odporúča sa aspoň 3x týždenne minimálne hodina pohybu. Pri výletoch do prebúdajúcej sa prírody treba myslieť na prevenciu pred uštipnutím kliešťom, keďže práve na jar sú kliešte najaktívnejšie.

Ľudia so známou alergiou na pele kvitnúcich rastlín by mali na prelome zimy a jari navštíviť svojho lekára a zabezpečiť si potrebnú antialergickú liečbu.

MUDr. M. Kadurová
lekárka NZZ Tatravagónka

AKO TO VIDIA NAŠI ZAMESTNANCI?

Johnson & Johnson Vision Care od roku 2011 poskytuje veľkým spoločnostiam, stredným a vysokým školám na území Slovenskej a Českej republiky vyšetrenie zraku. Cieľom je rozšíriť obecné povedomie o najčastejších vadách zraku, motivovať k pravidelnej návšteve očného špecialistu, ale taktiež sa zoznámiť s očnými šošovkami ako alternatívou korekcie zraku. Nepodceňujte pravidelné vyšetrenie vášho zraku.

Dajte si vyšetriť zrak profesionálnymi optometristami 5. 3. 2014 od 9.00 do 17.00 hod. v zdravotnom stredisku spoločnosti TATRAVAGÓNKA.

5 až 10 minútové vyšetrenie sa vykonáva na moderných prístrojoch, ktoré umožňujú okamžitú diagnostiku. Vyšetrenie neovplyvňuje krátkodobé videnie človeka.

Ako sa uvoľniť na vyšetrenie?

THP ZAMESTNANCI

Na snímačej stanici si zaznačí identifikačnou kartou „odchod súkromne“ a tento strávený čas mimo pracoviska si v danom kalendárnom týždni nadpracuje alebo sa mu stiahne už z nadpracovaných hodín.

VÝROBNÍ A OBSLUŽNÍ ZAMESTNANCI

Majú možnosť zúčastniť sa vyšetrenia mimo ich pracovnej zmeny, a to poobede pri ranej zmene, alebo doobedu pri poobedňajšej, prípadne nočnej zmene.

KVAPKA KRVI

NTS Poprad - 14. 1. 2014

Vysloviť poďakovanie je to najmenej, čo môžeme všetkým bezpríspevkovým prvdarcom a pravidelným darcom krvi, ktorí si uvedomujú potrebu tejto vzácnej tekutiny.

1. Bc. Juraj Hudač	13. Ing. Milan Handzuš
2. Mgr. Zuzana Gardianová	14. Ing. Marián Lesňák
3. Ing. Erich Lepko	15. Ing. Peter Rydlo
4. Ing. Viliam Sakalík	16. Emília Janovová
5. Ing. Ján Dzurňák	17. Mgr. Anna Orolinová
6. Ing. Andrej Albert	18. Ing. Marcela Murgašová
7. Ing. Ján Dolný	19. Judr. Jana Chmeľová
8. Ing. Ladislav Samsely	20. Ing. Gabriel Olejár
9. Ing. Tomáš Gavalier	21. Alžbeta Rovenská
10. Ing. Pavol Semančík	22. Ing. František Domanický
11. Zuzana Greňová	23. Mgr. Petra Janoščíková
12. Miroslav Garčár	24. Vladislav Kurilovský

VÝVOJ PN

%-uálny podiel chýbajúcich zamestnancov na celkový počet zamestnancov december 2013

ALKOHOL

Záznamy o požitíach alkoholických nápojov zistených v decembri 2013 a januári 2014

Meno:	Prevádzka:	Dátum:	mg/l:
Marek G.	NS 43520	2.12.2013	0,58 - dodávateľ
Marek G.	NS 43520	3.12.2013	0,85 - dodávateľ
Marek G.	NS 43520	4.12.2013	0,36 - dodávateľ
Sebastián T.	NS 43320	4.12.2013	0,42 - dodávateľ
Vlastimil V.	NS 43310	4.12.2013	0,90 - dodávateľ
Marek G.	NS 43520	6.12.2013	0,26 - dodávateľ
Milan B.	NS 41111	7.12.2013	0,38
Jozef P.	NS 41211	9.12.2013	0,79
Vladimír C.	NS 41214	9.12.2013	0,12
Ján K.	NS 42910	14.12.2013	0,16
Andrzej B.	NS 41230	14.12.2013	0,26
Andrzej B.	NS 41320	17.12.2013	0,32
Maroš P.	Fm. Oračko	23.12.2013	0,43
Marián M.	NS 43520	8.1.2014	0,25 - dodávateľ
Marián M.	NS 43520	9.1.2014	0,24 - dodávateľ
Marián M.	NS 43120	14.1.2014	0,12 - dodávateľ
Štefan G.	NS 43520	25.1.2014	0,14
Manh L.T.	NS 43520	26.1.2014	0,28 - dodávateľ
Vladimír V.	NS 42120	28.1.2014	0,08

JAZYKOVÉ OKIENKO

SLOVENSKY	ANGLICKY	NEMECKY	RUSKY
ročné zúčtovanie	annual account	e Jahresverrechnung	годовой отчёт
nárok	entitlement	r Anspruch	претензия / требование
poistné	insurance premium	s Versicherungsgeld	страховка
základ dane	tax base	e Steuergrundlage	база налога
nezdaniteľná čiastka	nontaxable sum	r Freibetrag	налогооблагаемая сумма
príspevok	contribution	r Beitrag	взнос / вклад
údaj	entry	e Angabe	данные
vyhlásenie	proclamation	e Erklärung	заявление
potvrdenie	confirmation	e Bestätigung	подтверждение

BÚRANIE „PROPAGAČNÉHO“ STREDISKA

Výrobný plán sa plnil na viac ako 100 %, reklamácie boli pojmom neznámym, a to aj za neustáleho karhania obrovského množstva absentérov, PN-károv a zamestnancov s „ružovou náladou“. Všetci mali všetko a zároveň nemali nič. Aj takto by sa dali definovať budovateľské roky...

Bez nostalgickej idealizácie, diabolicky silnú stratégiu budovania povedomia by dnes mohol závidieť nejednen podnik, združenie, zájmová skupina. Proletariát bol všadeprítomný, venovalo sa mu veľa úsilia aj u nás. Výroba budovateľských hesiel, ktoré potláčali ctižiadost, vlastný prospech a sľubovali perspektívu rovnosti všetkých, zamestnávala v spoločnosti Vagónka štyroch zamestnancov. Vrcholom aktivít propagačného oddelenia bol nepochybne 1. máj, sviatok práce. Naň si spomína aj náš zamestnanec Ľubomír Kapolka, ktorý ako dieťa šéfa propagačného oddelenia Vagónky p. Kapolku mal príležitosť zažiť prípravu na najväčší sviatok pracujúceho ľudu. „Propagačné oddelenie pred 1. májom bolo pod

veľkým tlakom, bolo tam veľmi rušno. Prípravy si vyžadovali veľa času a pozornosti, no nakoniec to vždy dobre dopadlo.“ Usilovná práca propagačného oddelenia spoločnosti Vagónka bola po prejazde alegorických vozov mestom každoročne korunovaná neutíchajúcim potleskom pracujúceho ľudu a pohlavárov na tribúnach. Ubehlo už neuveriteľné štvrtstoročie od ukončenia obdobia „schizofrénie“ a tento čas sa podpísal aj na budove propagačného oddelenia. Strecha budovy sa pod náporom snehu prepadla, a preto ťažká technika ukončila éru propagačného oddelenia spoločnosti. Tak sa lúčime heslom... „Zberom odpadu pomáhame brániť mier!“

-zj-

Dodatok k ponúkaným zľavám zamestnancom spoločnosti TATRAVAGÓNKA

Spoločnosť Fibrochem Chemosvit, ktorá sa zaoberá výrobou termobielizne, športového oblečenia a ponožiek Svitoni z vlákien Prolen umožňuje zamestnancom spoločnosti TATRAVAGÓNKA uplatniť si zľavu vo výške 5 % z nákupu. Zľava sa nevzťahuje na už zľavnený tovar. Zľavu si uplatníte po preukázaní zamestnaneckého preukazu pred nákupom.

Predajne:

- PODNIKOVÁ PREDAJŇA PROLEN® V SPOLCENTRE**, Ul. SNP 142, 059 21 Svit
Otváracie hodiny: pondelok - piatok 9.00 - 12.00 hod. a 12.30 - 16.00 hod.
- PREDAJŇA V POPRADE ZÓNA**, Nám. Sv. Egídia 15, 058 01 Poprad
Otváracie hodiny: pondelok - piatok: 10.00 - 12.00 hod. a 12.30 - 18.00 hod., sobota: 9.00 - 12.00 hod.

KOMIKS ČAS SÚ PENIAZE

V mesiaci február oslavujú

Prevádzkareň POPRAD:

50 rokov sa dožíva:

Mária BROSMANOVÁ str. 24110, František HUDAČEK str. 43130, Mária KOLBOVÁ str. 20120, Dana LEŠOVÁ str. 10110, Iveta MIŽIGÁROVÁ str. 94110, Vladimír RUSNÁK str. 45170

55 rokov sa dožívajú:

Ján GABČO str. 41213, Ivan KARABA str. 43520, František KORENKO str. 41211, Ing. Jozef MALIČKÝ str. 20120, Katarína MIKOLAJČIKOVÁ str. 43890, Ing. Jozef ONDRUŠ str. 19110, Ján PITOŇÁK str. 41910, Terézia ŠVAJKOVÁ str. 49120, Pavol ŠTEMPEL str. 21210

60 rokov sa dožívajú:

Ing. František ANTOLÍK str. 20120, Milan GANDŽALA str. 43110, Ján MIKOLAJ str. 41130, Peter ŠIMKO str. 43210m, Peter TOPORCER str. 47140

15 rokov v spoločnosti pracujú:

Zuzana GREŇOVÁ str. 43290, Ivan IŽDINSKÝ str. 41115, Dana LEŠOVÁ str. 10110, Jozef PISARČÍK str. 43910, Pavol VALKOŠŠÁK str. 43520

30 rokov v spoločnosti pracuje:

Igor ROVENSKÝ str. 47120

Prevádzkareň TREBIŠOV:

35 rokov v spoločnosti pracuje:

Branislav MAREČEK str. 46140

V mesiaci marec oslavujú

Prevádzkareň POPRAD:

50 rokov sa dožívajú:

Štefan ČUPKA str. 45110, Michal ELIÁŠ str. 44140, Mária KIKTOVÁ str. 94110, Vladimír RERKO str. 41214, Mária TOMKOVÁ str. 41910, Milan VODŽÁK str. 41910

55 rokov sa dožívajú:

Peter ADAMUV str. 52110, Ing. Ladislav SAMSELY str. 48110

60 rokov sa dožívajú:

Jozef PITORÁK str. 43110, Ján ROTH str. 47120

15 rokov v spoločnosti pracujú:

Gabriela MARTINKOVÁ str. 94110, Vladimír MITURA str. 43620, Milan PALÁRIK str. 42430, Tibor SLAVKOVSKÝ str. 44910

20 rokov v spoločnosti pracuje:

Rastislav ŠEBEST str. 93110

30 rokov v spoločnosti pracuje:

Jana KARABINOŠOVÁ str. 41910

Prevádzkareň TREBIŠOV:

50 rokov sa dožívajú:

Milan REPASKÝ str. 46160, Milan UCHNÁR str. 46160

55 rokov sa dožíva:

Ing. Jozef JURKO str. 40120

20 rokov v spoločnosti pracuje:

Ing. Karol KUKURA str. 13110

Krížovka

V tajničke ľudová pranostika.

Autor: Fr. Cvangros	zliat, scedil	2	ryža, po nemecky	slabý vetrik (bás.)	neschopnosť vidieť	pomôcky: clean, Del Rey, zak,	1	vrchnák	kladná elektróda	Konfed. odbor. zväzov	papagáj
mihalnica						kírna okopanina					
čistý, po angl.						spevný hlas zahrotená žrd					
ochorenie spôsobené echinokokom											
škrti				vznik						4	pyramída
				vtip							
chem.zn. india			tenký povlak balik (zastar.)					cirka			
								osobné zámeno			
malomo-censtvo						ešte			vodíkový exponent		
						hrádze			tu máš		
	índonéz. objem.m. uhorský hud.sklad.				opracované drevo		3				
ochranný náter				časť škót.mien pochutina na chlieb				slovko úcty v Ázii			
								umieraj			
ibidem (skr.)			pospe-vujem franc. člen						osobné zámeno spevný hlas		
skvasené krmivá								eden			korektúra
								predložka			
skonzumujete						usilovne					
						osobné zámeno					
chem.zn. telúru			zriedkavé muž.meno nástroj na štiepanie					pulz			
								úder			
	starec	čaišnik (zastar.) Edita (dom.)							chem.zn. stroncia		
									preš		
typ auta Ford								fran-covka kód Guinei			
kráľovský výnos, nariadenie								dláv			
Perseova matka								dom.meno Kuzminovej			

Tajnička z minulého čísla:

KEĎ V DECEMBRI MRZNE A SNEŽÍ, ÚRODNÝ ROK NA TO BEŽÍ

Odmenu 16 € získava:

Branislav Vodehnal 41211

Odmenu 9 € získava:

Viliam Kolačkovský 41214

Výhru si môžete prevziať u Zuzany Janečkovej na 5. poschodí v AB.

TAJNIČKA KRÍŽOVKY:

.....

.....

.....

MENO:.....

STREDISKO:

Vagonár

Mesačník zamestnancov spoločnosti TATRAVAGÓNKA Poprad • Ročník XII.

Vydáva:

TATRAVAGÓNKA a. s. Poprad
Štefánikova 887/53, 058 01 Poprad
Náklad: 2 400 ks

Šéfredaktorka: Bc. Zuzana Janečková

Korektúra: Ing. Stanislava Hrubalová

Redakcia:

Štefánikova 887/53, 058 01 Poprad

Tel.: +421 52 711 2339

zuzana.janeckova@tatravagonka.sk

Nakladateľ, prepress a tlač:

PRO GRUP, s. r. o.

Duklianska 1371/29, Spišská Nová Ves